

Markéta Faustová

## Taneční divadlo Piny Bausch. Diplomová práce

Oponentský posudek:

Markéta Faustová si zvolila nelehký úkol zachytit ve své diplomové práci podobu, vývoj a proměny tanečního divadla Piny Bausch v celé jeho dosavadní pětatřicetileté historii, pokud jde o metody práce, témata a vyjadřovací prostředky, i v jeho druhové a žánrové specifičnosti. To vše na pozadí uměleckých a estetických proměn baletu a tance 20. století jako inspiračních zdrojů Piny Bausch i jako záměrně popíraných tradičních vzorů. Nutno říci, že autorka diplomové práce měla k dispozici minimum literatury v češtině a že dokázala fundovaně pracovat s literaturou německou, francouzskou a anglickou a ve své práci z odborné cizojazyčné literatury a pramenů také citovat ve vlastních pracovních překladech.

Svou práci člení Faustová logicky a přehledně a v úvodu toto členění vysvětluje, stejně jako nastiňuje vlastní rozdělení tvorby Piny Bausch na několik období a vřazení její tvorby do kontextu tvorby světové. A to nikoli pouze tanečně-baletní a tanečně-divadelní. Naznačuje též souvislosti s tvorbou výtvarnou a s postmoderní filozofií (byť to skutečně pouze zmiňuje).

V 1.kapitole, nazvané *Teoreticko-historická východiska „tanečního divadla“* podává stručný přehled proměn moderního tance v 1. a 2. polovině 20. století spolu s krátkou charakteristikou zakladatelských osobností moderního tance (jako Isadora Duncan, E. Jaques-Dalcroze, Marta Graham, atd.) a jejich metod. Rámcově rozlišuje éru moderního, postmoderního a současného tance. V další krátké kapitole pak podává stručný přehled poválečné situace v německém a americkém výrazovém tanci a záhy již přechází k „tanečnímu divadlu“ 60. a 70. let v Německu, jehož nejvýraznější představitelkou je právě Pina Bausch. Faustová pojem „taneční divadlo“ teoreticky vymezuje s pomocí slovníkových hesel, charakterizuje druh pohybu a postavení tance a dalších jevištních složek v celku tvorby Piny Bausch s použitím definice tanečního divadla z pera fundované české taneční publicistky a teoretičky Niny Vangeli. Vymezuje také pojetí a funkci samotného těla v tanečním divadle. Že si při tom „vypomáhá“ citacemi slovníkových hesel, jí myslím nelze vzhledem k obtížnosti a originalitě tématu vyčítat. Snad jen to, že v práci chybí odkaz na knihu německého teatrologa Hanse Thiese Lehmana *Postdramatické divadlo*, která by autorce osvětlila mnohé, o čem se zmiňuje v souvislosti s novým postavením těla, s prezentací tělesné nedokonalosti či ošklivosti též z hlediska současného divadla. Divadelně-teoretické (též typicky „německé“) souvislosti poněkud jiného druhu naopak autorka zmiňuje, když hovoří o kompozici a syžetu, zcizovacím efektu, epických prvcích, sociálně kritickém tónu i jistém didaktickém moralismu jevištních děl Piny Bausch jako o inspiraci brechtovské.

Od 2. kapitoly popisuje Faustová samotný Tanztheater Wuppertal, soubor se šestadvaceti tanečníky z různých zemí světa, který Pina Bausch v roce 1973 založila a vede 35 let. Faustová definuje specifičnost práce tohoto souboru i choreograficko-režijní metodu Piny Bausch. Pro obojí byla od začátku rozhodující improvizace a otevřenost výrazných osobností tanečníků.

Po tomto základním vymezení podoby a práce Tanztheater Wuppertal se Faustová věnuje jeho tvorbě z hlediska jednotlivých inscenačních složek (choreografie, hudba, stěžejní témata Piny Bausch jako např. střetávání muže a ženy, dětství, politická problematika), přičemž neopomíná připomínat inspirační zdroje a spolupracovníky, kteří tvorbu Piny Bausch zásadně ovlivňovali.

Od 3. kapitoly pak autorka rozděluje tvorbu Piny Bausch na 4 období, která velmi plasticky a přitom přesně charakterizuje. Sleduje proměny její tvorby z několika hledisek a vyjmenovává nejdůležitější inscenace jednotlivých období, přičemž se vždy podrobněji

věnuje těm, jež byly pro danou etapu tvorby Piny Bausch charakteristické. Přitom sleduje přesuny akcentů z divadelní na taneční až baletní a složku, od improvizace směrem k fixní choreografii. Současně autorka mapuje ohlas, který u publika i odborné veřejnosti tvorba Piny Bausch v tom kterém období sklízela. A pochopitelně i zásadní proměny v přijetí a ocenění její tvorby od skandálů, odporu abonentního publika přes světové uznání a ceny až po jistou rozpačitost nad posledním radostnějším, ale i komerčnějším tvůrčím desetiletím. Faustová se však neomezuje na citace z jednotlivých recenzí, ale vřazuje s pomocí pramenů a sekundární literatury vždy tvorbu určitého období i konkrétní inscenace nepřímou do širšího společenského a uměleckého kontextu a současně vždy nově přibližuje divadelně-taneční jazyk Piny Bausch s jeho příznačnými významotvornými motivy. Zároveň z diplomové práce jako celku jasně vysvítají zásadní proměny vztahu Piny Bausch k tanci jako takovému. To zde však není zachyceno jaksi samoúčelně, protože poměry estetického postoje v tvorbě Piny Bausch přímo zrcadlí zásadní proměny jejího vztahu ke světu a k životu, od počáteční tragiky, obrazu rozpadu světa až k pozdnímu zdůrazňování radosti, naděje a krásy. Propojení všech těchto aspektů, totální prolnutí životního naladění s uměleckou tvorbou Piny Bausch z diplomové práce vysvítá naprosto jasně a je jasně pojmenováno a definováno, a přitom je autorka evokuje s jítým poetickým nasazením, dalo by se říci „inspirovaně“.

Jazyk a stylistická úroveň představují vůbec svébytnou a vysokou kvalitu diplomové práce M. Faustové, a to nejen ve srovnání se značně zašmodrchaným písemným projevem velké části studentů divadelní vědy (vytknout jí bohužel musím gramatické chyby, zejména pokud se jedná o shodu podmětu s přísudkem). Jak řečeno, u Faustové dosahuje jazyk takřka poetické roviny a to má vliv i na obsahovou stránku práce. Slouží totiž jakési obrazné rekonstrukci tanečně-divadelní tvorby Piny Bausch, zachycení krásy jevištního obrazu či naopak jeho „všednosti“, obyčejnosti, umožňuje přiblížit pohyb tanečníků a podobu stálých typů, které v inscenacích prezentovali. Díky jazykovým metaforám evokuje autorka tvorbu Piny Bausch a jejího souboru v jednotlivých obdobích takřka vizuálně. Práci doporučuji k obhajobě a pro její značné kvality navrhuji jako známku 1.

V Praze 21.9.2008

  
PhDr. Zuzana Augustová, Ph.D.